

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Fabrikalardan makine sesinden
önce *İşçinin Sesi* gelecek!
Yıl:14, Sayı:369, 23 Ocak 1989

Tek büyük işçi sınıfı!
Tek silah illegal parti!
Tek yol devrim!

Aşağıdaki yazı 1915 Mayıs ayının ikinci yarısıyla Haziran ayının ilk yarısı arasında yazılmış ve Eylül 1915'te Kommunist dergisinin 1-2 sayılarında N.Lenin imzasıyla yayınlanmıştır. Kaynak, Toplu Yapıtlar, İngilizce basım, cilt 21, s.205-259'dur. Geçen sayımızda üçüncü bölümünü Çek-Al olarak verdiğimiz bu yazının, dördüncü ve son bölümünü bu sayıda veriyoruz.

İkinci Enternasyonal'in Çöküşü

IV

İkinci Enternasyonal'in Çöküşü yazısını aynen çevirip, dizi olarak basıyoruz, çünkü bu yazı, çeşitli açılardan güncel önem taşımaktadır. Bir kez, yazı, bugünkü dünya komünist hareketinin çöküşünü iyi anlamamız için çok yararlıdır. İkincisi, yazının içinde devrimci durum kavramı geçmektedir. Türkiye'de buna yakında yine ihtiyacımız olacak. Üçüncüsü, yazıda illegal örgütlenmenin önemine ilişkin güzel bilgiler vardır. Dördüncüsü, geçtiğimiz sayılarda verdiğimiz "TKP'de Kavganın Tarihçesi"ni daha iyi anlamak açısından da bu yazı çok öğreticidir. II. Enternasyonal partileri nasıl Basel Manifestosu'ndan dön geri ettilerse, TKP'deki menşevikler de 1977 Konferansı kararlarına yüz çevirdiler. Beşincisi, yazı oportünizmin olgunlaşmasını, sosyal-şovenizme dönüşmesini çok güzel vererek, bugünkü TBKP'nin nasıl türediğini anlamamıza da yardım edecektir.

Sosyal-şovenizm o derece olgunlaşmış bir oportünizmdir ki, bu burjuva irinin sosyalist partiler içinde varlığını sürdürmesi olanaksızlaşmıştır.

Sosyal-şovenizm ile oportünizm arasındaki sınımsız ve kopmaz bağı görmek istemeyenler tekil durumlara sarılıyorlar - şu ya da bu oportünist enternasyonalist oldu, şu ya da bu radikal şovenist oldu diyorlar. Fakat bu tür bir görüşün, *akımların* gelişmesi açısından tatmin edici bir yanı yoktur. Birincisi, işçi hareketinde şovenizm ve oportünizm aynı ekonomik temele dayanır: Proletaryanın sayısal olarak küçük üst katmanıyla "kendi" ulusal sermayelerinin ayrıcalıklarının kırıntılarından nasiplenmiş küçük-burjuvazinin proleter yığınları, emekçi yığınları, genel olarak ezilenlere karşı bağlaşıklığı. İkincisi, her iki akımın da ideolojik ve siyasal içeriği aynıdır.

Üçüncüsü, sosyalistlerin oportünist ve devrimci akımlar olarak İkinci Enternasyonal dönemine (1889-1914) özgü eski ayrımı, şovenistler ve enternasyonalistler olarak yeni ayrımı her bakımdan *denk düşmektedir*.

Son noktanın doğruluğunu kavrayabilmek için toplumbilimin (genel olarak bilimde olduğu gibi) tekil durumları değil, genellikle *yığınsal* olguları açıkladığını akılda tutmak gerekir. On Avrupa ülkesini ele alalım: Almanya, İngiltere, Rusya, İtalya, Hollanda, İsveç, Bulgaristan, İsviçre, Fransa ve Belçika. Bu ülkelerden ilk sekizinde, sosyalistlerin (enternasyonalist olup olmadıklarına dayanan) yeni ayrımı, (oportünist olup olmadıklarına dayanan) eski ayrımı denk düşmektedir. Almanya'da oportünizm yatağı olan *Sozialistische Monatshefte* dergisi şoveniz-

min kalesi durumuna geldi. Enternasyonalizm fikirlerine ise aşırı Sol-lar'dan destek geliyor. İngiltere'de Britanya Sosyalist Partisi'nin yedide üçü enternasyonalistlerden oluşurken (son bir oylamada 66'sı enternasyonalist bir karardan yana oy verirken 84'ü de karşı oy kullanmıştır), oportünist *blokt*a ise (İşçi Partisi, artı Fabianlar, artı Bağımsız İşçi Partisi) yedide birden *azı* enternasyonalisttir. (*) Rusya'da oportünistlerin ana dayanağı likidasyoncu *Naşa Zarya* şovenizmin ana dayanağı durumuna gelmiştir. Plehanof ve Aleksinski çok gürültü çıkartıyorlar ama bunların Rusya'da yığınlar arasında sistemli propaganda yapmaktan aciz olduklarını beş yıllık (1910-14) deneyimden biliyoruz. Rusya'da enternasyonalistlerin çekirdeği, "Pravdacılık" (Bolşevizm-İ.S.) ve Ocak 1912'de

Parti'yi yeniden kuran ileri işçileri Duma'da temsil eden Rusya Sosyal-Demokrat (Komünist-İ.S.) İşçi gurbundan oluşuyor.

İtalya'da Bissolati ve şurekasının tamamen oportünist olan partileri şovenistliği üstlendi. Enternasyonalizmi *işçilerin* partisi temsil ediyor. İşçi *yığınları* bu partiden yanadır. Oportünistler, parlamenterler ve küçük-burjuvazi de şovenizmden yanadır. Üç beş ay içinde İtalya'da özgür bir tercih yapılabilirdi ve gerçekten de yapıldı. Öyle rastgele falan değil, sıradan proleterlerle küçük-burjuva gurupları arasındaki sınıf bakış açısı farkıyla uyum içinde bir tercih.

Hollanda'da Troelstra'nın oportünist partisi genel olarak şovenizme adanmıştır (en kolay kendilerini "yutabileceği" için Hollanda'da küçük-burjuvazinin, büyük-burjuvazi

gibi, Almanya'ya özellikle nefret duyuyor olmaları gerçeğine aldanılmamalıdır). Tutarlı, samimi, tutkulu ve inançlı enternasyonalistleri Gorter ve Pannekoek'in Marksist partisi çıkartmıştır. İsveç'de oportünist lider Branting, Alman sosyalistlerinin ihanetle suçlanmasına kızgınlık duyuyor. Sollarin lideri Höglund ise taraftarlarının tam da bu görüşte olduğunu açıklıyor (Bakınız *Sotsial Demokrat*, sayı 36). Bulgaristan'da, oportünizme karşı olan "Tesnyaki"ler gazetesinde (*Novo Vreme* gazetesi) Alman Sosyal-Demokratlarını "pis bir iş yapmakla" suçlamışlardır. İsviçre'de, oportünist Greulich'in taraftarları Alman Sosyal-Demokratları haklı buluyorlar (Bakınız yayın organları Zürih *Volksrecht*). Çok daha radikal olan R. Grimm'i destekleyenler ise Berne'de çıkan *Berner Tagwacht* gazetesini Alman Sollarin bir yayın organına çevirdiler. Bu on ülkeden yalnızca ikisi, Fransa ve Belçika, birer istisnadır. Ama işin aslına bakarsak burada bile enternasyonalistlerin olmadığını değil, onların zayıflığını ve (biraz da kolayca anlaşılabilir nedenlerin payıyla) moral bozgunluğunu görürüz. Vaillant'ın bizzat kendisinin okuyucularından enternasyonalist nitelikte mektuplar aldığını *l'Humanite*'de itiraf ettiğini, ama bunlardan bir tekini bile tamamını yayınlamadığını unutmamalıyız!

Her bakımdan, akım ve eğilimlere bakarsak, sosyalizme ihanet eden ve şövenizm saflarına koşanların Avrupa sosyalizminin oportünist kanadı olduğunu itiraf etmeliyiz. Resmi partiler içinde onun gücünün ve görünüşte yıkılmazlığının kaynağı nedir? Tarih konularına, özellikle çağımızın sorunlarıyla doğrudan bağı olmayan eski Roma ya da benzeri meselelere değinmekte çok usta olan Kautsky, şimdi işin içine kendisi de karıştığından ikiyüzlülükle bir anlayış kılığı oyunu oynamaktadır. Fakat herşey billur gibi açıktır. Oportünistlerin ve şövenistlerin devasa gücü burjuvaziyle, hükümetlerle, Genel Kurmaylarla *bağlaşıklıklarından* geliyor. Oportünistlerin sosyalist partilerin bir *kolu* olduğu, bu partilerde uçlarda yer alan iki kanadın her zaman var olduğu ve olacağı, "aşırılıktan" kaçınılması gerektiği, vb. vb. ve bunun gibi bir sürü cahil, alıştırmaya kitaplarına yakışır atasözlerinin geçerlikte olduğu Rusya'da, bu gerçek çoğunlukla dikkatlerden kaçmaktadır.

Gerçekte, oportünistlerin işçilerin partilerine resmen üye durumunda olmaları, onların nesnel olarak burjuvazinin bir siyasal müfrezesi, onun etki taşıyıcısı, onun işçi hareketi içinde ajanları olduklarını katıyen yalanlamaz. Şöhreti Herostratus'un ki gibi olan oportünist Südekum, bu toplumsal ve sınıfsal gerçeği inandırıcı bir biçimde gösterdiğinde pek çok namuslu adam şaşırıp kaldı. Fransız sosyalistleri ve Plehanof nefret okunu Südekum'a çevirdiler. Oysa Vandervelde, Sembat ya da Plehanof aynaya bakmış olsalardı, birazcık farklı ulusal yanlarla birlikte Südekum'dan başkasını göremezlerdi. Şimdi Kautsky'yi öven ve kendileri de Kautsky tarafından övülen Alman Yürütme Kurulu'nun (*Vorstand*) üyeleri Südekum'un çizgisine "katılmadıklarını" - dikkatlice, tevazuyla ve nezaketle (Südekum'un adını vermeden) - duyurmaya uğraşıyorlar.

Bu saçma birşey, çünkü en canalıcı

anda yalnızca Südekum, Alman Sosyal-Demokrat Partisi'nin siyasetinde yüz Haase ve Kautsky'den güçlü olduğunu gerçekte kanıtlamıştır. (Aynı, tek başına *Naşa Zarya*'nın, o gazeteden kopmaktan korkan Brüksel bloğu akımlarından daha güçlü olduğu gibi.)

Bu niye böyledir? Südekum'un arkasında burjuvazi, hükümet ve bir Büyük Gücün Genel Kurmayı durduğundan. Bunlar Südekum'un siyasetini bin yoldan destekliyorlar, oysa karşıtlarının siyaseti cezaevi ve idam mangası dahil her yolla boğuluyor. Südekum'un sesi burjuva gazetelerin milyonlarca nüshasıyla kamuoyuna ulaşıyor (Vandervelde, Sembat ve Plehanof'un ki de öyle), oysa karşıtlarının sesi askersel sansür nedeniyle yasal basında *duyulamıyor!*

Oportünizmin bireylere mahsus bir raslantı, günah, dil sürçmesi ya da ihanet olmayıp, tarihin koca bir döneminin toplumsal ürününü olduğunda genellikle anlaşmaya varılmaktadır. Bu gerçeğin anlamına her zaman yeterince önem verilmiyor. Oportünizmi legalizm besler. 1889-1914 arasındaki dönemin işçi partileri burjuva yasallığından yararlanmak zorundaydılar. Kriz geldiğinde yasadışı çalışma yöntemleri benimsemediler. (Ama bu, birkaç hünerle tamamlanmış son derece dirilik ve kararlılıktan başka bir yolla yapılamazdı.) Südekum *tek başına* yasadışı yöntemlerin benimsenmesinin engellenmesine yetti. Çünkü onun

ardında, tarihsel-felsefi anlamda, topyekün "eski dünya" diziliydi. Çünkü, pratik siyaset kapsamında konuşursak, Südekum burjuvaziye sınıf düşmanının askersel planlarını daima satmıştır ve daima satacaktır.

Bütün Alman Sosyal-Demokrat Partisi'nin (ve aynı durum Fransız ve diğer partiler için de geçerlidir) *yalnızca* Südekum'u memnun eden ya da onun tahammül edebileceği şeyler yaptığı bir gerçektir. Yasal olarak *başka hiçbirşey* yapılamıyor. Alman Sosyal-Demokratik Partisi'nde gerçekleşen *dürüst*, gerçekten sosyalist herhangi birşey, merkeze *muhalefet ederek, Yürütme Kurulu ve Merkez Organının etrafından dolanarak, örgütsel disiplini çiğneyerek, hizip* olarak davranarak, Alman Sollarının bu yıl 31 Mayıs'ta *Berner Tagwacht*'da yayınlanan bildirgeleri örneğinde olduğu gibi, yeni bir partinin yeni ve adsız merkezleri doğrultusunda davranarak oluyor. Aslında, Legien, Südekum, Kautsky, Haase, Scheidemann ve şürekasının eski ve çürümüş ulusal-liberal partilerinin aksine, gerçek bir işçi partisi, gerçekten devrimci bir Sosyal-Demokrat Parti boy atıyor, güç kazanıyor ve örgütleniyor.**)

Bu yüzden, tutucu *Prusya Yılı*ğında oportünist "Gözlemci"nin, bugünkü Sosyal-Demokrasi *sağa kayıverirse* oportünistler (yani burjuvazi) için hiç iyi olmaz -çünkü o zaman işçiler onu terkeder -diye kopya vermesi çok derin bir tarihsel gerçeği yansıtıyordu. Oportünistler

(ve burjuvazi) partiyi bugünkü durumunda tutmak istiyorlar. İçinde Sağ ve Sol kanatları *barındıran* ve kaygan, "sapına kadar Marksist" anlatımlarla güneşin altındaki herşeyi uzlaştırabilecek beceriye sahip Kautsky'nin resmi temsilciliğini yaptığı bir parti. Lafta, halka, yığınlara, işçilere sosyalizm ve devrimci ruh. İşe gelince, Südekumculuk, her ciddi krizde burjuvaziye kenetlenme. Her krizde diyoruz, çünkü yalnızca harp zamanında değil, herhangi bir ciddi siyasal grevde, "feodal" Almanya "özgür ve parlamenter" İngiltere ve Fransa'nın da yapacağı gibi *derhal* şu ya da bu ad altında sıkıyönetim uygulayacaktır. Akli ve muhakemesi yerinde olan hiç kimsenin bundan kuşkusu olamaz.

Öyleyse yukarıda getirilen sorunun, yani sosyal-şövenizmle nasıl savaşılmaması gerektiği sorusunun yanıtı mantıksal olarak çıkıyor. Sosyal-şövenizm öyle olgunlaşmış, kapitalizmin göreceli "barışçıl" döneminde öyle palazlanmış ve hayasız, siyasal ideolojisinde o denli belirli, burjuvazi ve hükümetlerle o denli yakından bağlıdır ki, *böyle bir akımın* Sosyal-Demokrat işçi partileri içinde varlığına tahammül *edilemez*. Narin, ince köseleli pabuçlar küçük bir taşra kasabasının bakımlı kaldırımlarında dolaşmaya yetebilir, ama tepelerde dolaşmak için sağlam, altı kabaralı postal gerekir. Avrupa'da sosyalizm, dar ve ulusal sınırlara takılı nispeten barışçıl bir aşamadan çıkmıştır.

1914-15 savaşının patlak vermesiyle devrimci eylem aşamasına girmiştir. Oportünizmden tamamen kopmanın, onu işçilerin partilerinden söküp atmanın zamanının geldiğinden en ufak bir kuşku duyulamaz.

Enternasyonal gelişmenin yeni aşamasının sosyalizme yüklediği görevlerin böyle belirlenmesi, tabii ki çeşitli ülkelerde işçilerin devrimci Sosyal-Demokrat partileriyle küçük-burjuva oportünist partilerin ayrışması sürecinin ne hızda ve hangi somut biçimler alarak yürüyeceğini doğrudan göstermez. Ama bu ayrışmanın kaçınılmaz olduğunu ve işçi partilerinin tüm siyasetinin bu bakış açısından yönlendirilmesi gerektiğini açıkça ortaya koyar. 1914-15 savaşı öyle büyük bir tarihsel dönemektir ki, oportünizme karşı tutum şimdiye dek olduğu gibi *kalamaz*. Olanlar silinip geçilemez. Oportünistlerin işçi partileri içinde kriz anında burjuvazinin saflarına geçen öğelerin çekirdeği oldukları gerçeğini işçilerin belleğinden, burjuvazinin deneyiminden, çağımızın genel siyasal derslerinden silip atmak olanaksızdır. Oportünizm -Avrupa düzeyinde konuşuyoruz - savaş öncesinde bir bakıma ergenlik çağındaydı. Savaşın patlak vermesiyle erkeklige ulaştı. "Masumiyeti" ve gençliği bir daha geri getirilemez. Parlamenterler, gazeteciler, işçi bürokratları, ayrıcalıklı büro personeli ve proletaryanın belli katmanlarının oluşturduğu koca birtoplumsal katman türemiştir ve onu anlayıp "bağ-

rına basabildiğini" kanıtlamış olan kendi ulusal burjuvazisinin *birleşik bir parçası* olmuştur. Tarihin akışı geri döndürülemez ve gemlenemez - hazırlık işlevi gören yasal işçi sınıfı örgütlerinden, ki bunlar oportünizmin kıskacıdadır, kendini yasaların çizdiği sınırlara *hapsetmemeyi* bilen ve kendini legalizmle sınırlamayan, oportünist ihanetten korumaya yetenekli devrimci örgütlere, "iktidar kavgasına", burjuvaziyi devirme kavgasına atılan proletarya örgütlerine korkusuzca ilerlemeliyiz ve ilerleyebiliriz.

Bu bir taraftan da, İkinci Enternasyonal'in Guesde, Plehanof, Kautsky vb. gibi seçkin otoritelerine ne yapmak gerektiği konusunda hem kendi hem de işçilerin kafalarını bulandıranların görüşlerinin ne kadar yanlış olduğunu kanıtlar. Aslında böyle bir soru yanlıştır. Eğer bu kişiler yeni görevleri anlamaktan aciz kalırlarsa ya kenarda dikilip seyredecekler ya da şimdi olduğu gibi oportünistlerin esiri olarak kalacaklardır. Bu kişiler kendilerini "esaretten" kurtarırlarsa devrimcilerin safına dönmekte pek bir *siyasal* engelle karşılaşacak değildirler. Her durumda, bireylerin rolünü, akımlar arası savaş ve işçi sınıfı hareketinde yeni dönem sorunun yerine koymak saçmalaktır.

- VIII -

İşçi sınıfının yasal yığın örgütleri, İkinci Enternasyonal çağında sosyalist partilerin belki de en önemli yanısıdır. Bunlar en fazla Alman Partisinde güçlüydüler ve 1914-15 savaşı da en şiddetli krizi orada doğurdu ve meseleyi orada en acil duruma getirdi. Devrimci eylemlerin başlatılması çok açıktır ki polisin bu yasal örgütleri dağıtmasına yolaçacaktı, ve Legien'den Kautsky'e kadar eski parti, mevcut yasal örgütleri sakınma uğruna proletaryanın devrimci amaçlarını kurban ettiler. Bu ne kadar inkar edilse de bir gerçektir. Proletaryanın devrim hakkı bir bulamaç çorbaya benzeyen - mevcut polis yasasının izin verdiği örgütler için - satıldı.

Alman Sosyal-Demokrat sendikaları lideri Karl Leigen'in *Sendika Yöneticileri Partinin İç Yaşantısında Neden Daha Aktif Rol Almalıdır* (Berlin, 1915) broşürünü alın. Bu yazarın 27 Ocak 1915'de sendika yöneticilerinin bir toplantısına sunduğu bir yazıdır. Légien bu seminer sırasında başka türlü askersel sansürden geçemeyecek bir belgeyi okudu - ve sonra da broşüründe yayınladı. Bu belge -*Niederbarnim semti* (Berlin'in bir banliyösü) *konusmacılarına notlar* diye bilinir - Alman Sol-kanat Sosyal-Demokratlarının görüşlerinin, Partiye getirdikleri protestoların bir dökümüdür. Devrimci Sosyal-Demokratlar şu öğeyi göremediler ve göremezlerdi, diyor belge.

"Alman Sosyal-Demokrat Partisi'nin ve sendikaların örgütlü güçlerinin tamamı savaş hükümetine arka çıkacağını ve bu gücün tamamı yığınların devrimci enerjisini bastırmak için kullanılacağını." (Legien'in broşürününün 34. sayfası)

Bu kesinkes doğrudur. Aynı belgede yeralan şu ifade de doğrudur:

"4 Ağustos'ta Reichstag'da Sosyal-

Demokratların oyları, başka bir tutumun, yığınların içinde köklü olarak yer tutmuş bile olsa, sınınmış partinin önderliği altında kendini hakim kılamayacağını kanıtladı. Böyle bir tutum, ancak önde gelen parti yönetim katlarının iradesine karşı, ancak parti ve sendikaların direniş göstermesinin üzerinden atlayarak hakim olabilirdi." (agy).

Bu kesinkes doğrudur.

"Reichstag'daki Sosyal-Demokrat gurup 4 Ağustosta görevini yapmış olsaydı, örgütlenmenin dıştan görülen biçimi büyük olasılıkla yokedilecekti, ama ruhu, Anti-Sosyalist Yasa döneminde partiye can veren ve onun her türlü zorluğu aşmasına yardım eden ruhu yerinde kalacaktı." (agy)

Legien'in broşüründe, konuşmasını dinlemek üzere bir araya gelmiş olan ve kendilerine önde gelen sendika yöneticileri ünvanı veren "liderlerin" bunu duyduklarında *gülüşüklerine* dikkat çekiliyor. Kriz anında, (Anti-Sosyalist Yasa döneminde yapıldığı gibi) yasa-dışı devrimci örgütler örgütlenmenin olanaklı ve gerekli olduğu fikri bunlara *gülünç gelmiş*. Legien, burjuvazinin bu pek sadık bekçi köpeği bağırmı döverek şöyle haykırıyor:

"Bu, soruna yığınlar eliyle çözüm getirmek için örgüt yıkmayı hedefleyen apaçık anarşist bir fikirdir. Bunun anarşist bir fikir olduğundan kafamda en ufak bir kuşku yok!"

Kendilerine işçi sınıfının Sosyal-Demokrat örgütlerinin liderleri ünvanı veren bu burjuva uşaklarının "duyun, duyun!" diye bir ağızdan sesleri yükselmiş.(agy, s. 37)

Kafaları açacak bir tablo. Bu insanlar burjuva yasallığıyla öylesine alçalmışlar ve paçavraya dönmüşler ki devrimci savaşımı yönlendirmek için *başka türden örgütlere, yasa-dışı örgütlere gereksinimi hafsalaları almıyor* bile. Öylesine yerlere kadar düşmüşler ki polisin icazetiyle varolan yasal sendikaları Kaf dağının ardı sanıyorlar - sanki bu sendikaları kriz zamanında *başı çeken* odaklar olarak *tutmak* hiç akıl alır birşeymiş gibi! Burada oportünizmin canlı diyalektiğine şahit oluyorsunuz: Yasal sendikaların sırf büyümeleri ve şu aptal fakat işlerine sadakatla sarılan cahillerin sırf kendilerini muhasebeciliğe sınırlama huyları, kriz anında, işlerine sadakatla sarılan bu cahillerin yığınların devrimci enerjisini *söndüren* hainler ve düşmana satanlar olduklarını kanıtladıkları bir ortam yaratmıştır. Bu bir raslantı sonucu değildir. Devrimci bir örgütün inşası başlatılmalıdır - yeni tarihsel durum, proleter devrimci eylem çağı bunu istiyor - ama bu ancak eski liderleri, devrimci enerjiyi gırtlaklayanları *silip atarak*, eski partiyi *silip atarak*, onun *yıkılmasıyla* başlatılabilir.

Tabii ki karşı-devrimci cahiller "anarşizm!" diye yaygarayı kopartacaklar, tıpkı oportünist Eduard David'in Karl Liebknecht'i lanetlerken "anarşizm" diye haykırdığı gibi. Almanya'da yalnızca oportünistlerin anarşist diye küfrettikleri liderler dürüst sosyalistler olarak kalmışa benzer...

Günümüzün ordusuna bakın. İyi bir örgüt örneğidir. Bu örgüt yalnızca *esnek* olduğu ve aynı zamanda

milyonlarca insana *tek bir irade* verebildiği için iyidir. Bugün milyonlar ülkenin orasında burasında evlerinde oturuyordur, yarın seferberlik emredilir, görev başına gelirler. Bugün siperlerde yatıyorlardır ve bu aylarca sürebilir, yarın yeniden safa girip saldırıya kaldırılırlar. Bugün mermi ve şarapnelardan saklanarak mucizeler yaratıyorlardır, yarın göğüs göğüse çarpışarak mucizeler yaratırlar. Bugün ileri kolları mayın tarlaları döşüyordur, yarın üzerlerinde hava desteği eşliğinde kilometrelerce ilerlerler. Tek bir amaç peşinde koşarken ve tek bir irade ile ayağa kalktıklarında milyonlar iletişim ve davranış biçimlerini ayarlarlar, eylemlerinin yerini ve tarzını değiştirirler, araç ve silahlarını değişen koşullara ve savaşımın gereksinimlerine göre değiştirirler - bütün bunlar gerçekten örgüt demektir.

İşçi sınıfının burjuvaziye karşı savaşımında da aynısı geçerlidir. Bugün devrimci durum yoktur, yığınlarda huzursuzluk ya da eylemlerinde yükselişe neden olan koşullar ortada yoktur, elinize oy pusulası verilir - o oy pusulasını alın, düşmanlarınıza karşı silah olarak kullanmak üzere örgütlenmeyi öğrenin. Hapse girmek korkusuyla parlamentodaki koltuklarına sımsıkı yapışan adamlara yangelmeleri için yasama görevleri sağlama aracı olarak değil. Yarın oy pusulası geri alınır ve elinize tüfek ya da harika ve son model otomatik silah verilir - bu ölüm ve yıkım silahını alın, savaştan korkan gözü yaşlı eli titreklerle kulak asmayın. İşçi sınıfının kurtuluşu için dünyada ateş ve kılıçla *yıkılacak* daha çok şey vardır. Yığınlar arasında kızgınlık ve hiddet yükselirse, devrimci durum doğarsa yeni örgütler kurmaya hazırlanın ve bu kullanışlı ölüm ve yıkım silahlarını *kendi* hükümetinize ve *kendi* burjuvazinize karşı kullanın.

Bu kolay birşey değil şüphesiz. Çetin hazırlık çalışmaları ve yüklü özveri isteyecektir. Bu *öğrenme de gerektiren, yeni bir örgütlenme ve savaşım biçimidir*. Yanlış yapmadan ve darbe almadan bilgi kazanılmıyor. Sınıf savaşımının bu biçiminin seçimlere katılmayla ilişkisi, bir kaleye saldırmanın manevra, yürüyüşe geçme, sipere yatma ile ilişkisi neyse odur. Tarih savaşımının bu biçimini gündeme *o kadar sık* çıkartmaz, ama taşıdığı önem sonraki onyıllarda kendisini hissettirir. *Bu tür yöntemlerin kullanılabilmesi ve kullanılması gerektiği günler* tarihin başka dönemlerinin *pekçok yirmi yılına* bedeldir.

K. Kautsky ile K. Legien'i kıyaslayın. Kautsky'nin yazdıkları şöyledir:

"Parti küçük olduğu sürece, savaşa karşı her protestonun cesaret gösterisi olarak propaganda değeri vardı... Rus ve Sırp yoldaşların yaptıklarını herkes takdirle karşılardı. Parti güçlendikçe, aldığı kararların amaçladıklarında pratik sonuçların hesaplanması ile yumaklaşmış olarak propaganda etmenleri çoğaldıkça, bu iki hareket noktasına da eşit önemi göstermek o denli zorlaşır, ve üstelik ikisi de ihmal edilmemelidir. Öyleyse, biz güçlendikçe her yeni ve karmaşık durumda aramızda görüş farkları daha kolayca çıkıyor." (*Enternasyonalizm ve Savaş*, s.30)

Kautsky'nin bu fikirlerinin Legien'inkinden tek farkı ikiyüzlüce ve korkakça olmasıdır. Kautsky Le-

gien'in devrimci çalışmaları nefret duyulan reddedişini doğru buluyor ve destekliyor, fakat bunu örtüleyerek, kendini bağlamadan yapıyor. İmalarla vaziyeti idare ediyor ve hem Legien'i hem de Rusların davranışını övmekle yetiniyor. Biz Ruslar devrimcilere bu yaklaşımı yalnızca liberalerle görmeğe alışkınız. Onlar devrimcilerin "cesaretini" takdir etmeye her zaman hazırdırlar ama kendi ultra-oportünist taktiklerinden hiçbir koşulda vazgeçmezler. Kendisine saygısı olan hiçbir devrimci, Kautsky'nin "takdir gösterilerini" kabul edemez ve sorunun böyle konulmasını şiddetle reddeder. Devrimci durum olmasaydı, devrimci eylemi yaymak boyun borcu olmasaydı Rusların ve Sırpaların tutumu *hata* ve taktikleri yanlış olurdu. Şövalyeliğe yakışır Legien ve Kautsky hiç olmazsa inançlarının eri olma cesaretini gösterebilirler, dediklerini açıkça söylesinler bakalım.

Ama eğer Rus ve Sırp sosyalistlerinin taktikleri "takdiri" hak ediyorsa, o zaman Alman, Fransız vb. gibi "güçlü" partilerin bunların zıttı taktiklerine doğrudur demek yanlıştır ve suçtur. Kasıtlı olarak belirsiz bırakılmış bir ifadeyle -"pratik sonuçlar" - Kautsky büyük ve güçlü partilerin hükümet tarafından örgütlerinin kapatılması, mali kaynaklarına elkonulması ve yöneticilerinin tutuklanması olasılığında *korktuklarını*, bu yalın gerçeği *gizlemiştir*. Bunun anlamı, Kautsky devrimci taktiklerle bağlı tatsız "pratik sonuçları" gerekçe olarak öne sürerek sosyalizme ihaneti aklıyor demektir. Bu Marksizmin peşkeş çekilmesi değil midir?

4 Ağustos'ta savaş borçlarına destekleyici oy kullanan Sosyal-Demokrat sayıtlardan birinin Berlin'de bir işçi mitinginde, "tutuklanırdık" dediği söyleniyor. İşçiler yanıt olarak "Ee, bunun neresi kötü?" diye bağırışılar.

Alman ve de Fransız emekçi yığınlarında devrimci duygular ve devrimci eyleme hazırlanmaları gerektiği düşüncesini yer ettirecek başka hiçbir *sinyal* bile olmasaydı, korkusuzca bir konuşma nedeniyle bir parlamento üyesinin tutuklanması çeşitli ülkelerden proletaryanın devrimci çalışmada *birliğine* bir çağrı olarak yararlı olurdu. Böyle bir birliği gerçekleştirmek *kolay değildir*. Bu nedenle, buldukları yüksek makamın tüm siyasal sahneye yayılan çalışma kapsamını genişlettiği bu parlamento üyelerinin bir görev olarak *böyle bir girişimde bulunmaları* daha da önemliydi.

Yalnızca savaş zamanında değil birakalım herhangi bir devrimci yığın eylemi dönemini, her keskin siyasal durumda, en *özgür* burjuva ülkelerinde bile hükümetler yasal örgütleri dağıtma, mali kaynaklarına el koyma, yöneticilerini tutuklama tehdidinde bulunacaklar ve daha bir sürü "pratik sonuçla" tehdit edeceklerdir. Ne yapalım o zaman yani? Kautsky'nin yaptığı gibi oportünistleri aklamamız mı gerek? Ama bu, Sosyal-Demokrat partilerin ulusal liberal-işçi partilere dönüşmesini takdis etmek olur.

Bir sosyalist ancak şu sonucu çıkartabilir. Saf yasallık, "Avrupa" partilerinin yasallık ve ille de yasallığı artık eskimiştir ve emperyalizm öncesi aşamada kapitalizmin gelişmesi sonucunda burjuva işçi siyasetinin

temeli durumuna gelmiştir. Yasadışı bir zemin, yasadışı örgüt, yasadışı Sosyal-Demokrat çalışma oluşturarak, ama tek bir yasal konumdan geri adım atmadan ileri gidilmelidir. Deneyim bunun *nasıl* yapılacağını gösterecektir, yeter ki bu yola başvurma isteği olsun ve bunun gerekliliği anlaşılın. 1912-14'de Rusya devrimci Sosyal-Demokratları bu sorunun çözülebileceğini kanıtladılar. Mahkemede diğerlerinden daha iyi tavır koyan ve Sibiryaya sürülen, Duma'daki işçi sayıtlarından Muranov açıkça göstermiştir ki - *hizmet peşindeki* parlamenterlikten farklı olarak (örnekleri Henderson, Sembat ve Vandervelde'den Südekum ve Scheidemann'a kadar görülüyor, ki bu son ikisi ön kapıdan ileriye bırakılmasalar da tamamen bakan konumundadırlar(!) - *yasadışı ve devrimci* parlamenterlik de yapılabilir. Kosovski ve Potresovlar "Avrupai" parlamentoculuk uşaklığına hayranlık duyadursunlar ya da bunu kabul ededursunlar - biz Legien, Kautsky, Scheidemann marka *böyle* yasallığın, *böyle* Sosyal-Demokrasinin nefretten başka birşey hakemediğini işçilere anlatmaktan yılmayaçağız.

- IX -

Özetleyelim.

İkinci Enternasyonal'in çöküşü, Avrupa'da resmi Sosyal-Demokrat partilerin çoğunluğunun, inançlarına ve saygı duyulacak Stuttgart ve Basel kararlarına apaçık yüz kızartıcı ihanetlerinde çok çarpıcı bir biçimde kendini gösterdi. Ama, oportünizmin tamamen hakim oluşunu, Sosyal-Demokrat partilerin ulusal liberal-işçi partilere dönüşmesini anlatan bu çöküş, İkinci Enternasyonal'in tüm tarihsel döneminin - ondokuzuncu yüzyılın sonu ile yirminci yüzyılın başlarının - bir sonucundan başka birşey değildir. Bu çağın - Batı Avrupa burjuva ve ulusal devrimlerinin olgunluğa erişinden sosyalist devrimlerin başlamasına geçiş içeren geçici bir çağdır - nesnel koşulları oportünizm doğurdu ve besledi. Bu dönemde bazı Avrupa ülkelerinde işçi sınıfı sosyalist hareketinde asıl olarak oportünizmi çizgisinde bir çatlak olan bir bölünme görürüz. (İngiltere, İtalya, Hollanda, Bulgaristan ve Rusya) Diğer ülkelerde aynı doğrultuda uzun ve inatçı bir savaş görürüz. (Almanya, Fransa, Belçika, İsveç ve İsviçre) Büyük savaşın yarattığı kriz her türlü örtüyü yırttı, gelenekleri sildi süpürdü, çoktan baş vermiş bir çıbanı patlattı ve gerçek rolüyle burjuvazinin bağlaştığı olan oportünizmi gözler önüne serdi. Bu ögenin işçi partilerinden örgütsel olarak tamamen kesip atılması acillemiştir. Emperyalizm çağı, devrimci proletaryanın öncü kesimi ile, "kendi" ulusunun "Büyük-Güç" konumunun ayrıcalıklarından kırıntılar alan işçi sınıfının yarı-küçük-burjuva aristokrasisinin aynı partide birarada durmasını kaldıramaz. Oportünizmi aynı parti içinde, hiçbir "aşırılık" istemeyen, "yeri ve söz hakkı olan bir görüş farkı" olarak gören eski anlayış, artık işçilerin akıl almazca aldatılması ve işçi sınıfı hareketinin önünde muazzam bir engel olma durumuna gelmiştir. Emekçi yığınları derhal tik-sindiren kıyptık oportünizm, oportünistleri aklamak için Marksist beylik sözler kullanmak ve bir sürü safsatayla

devrimci eylemin daha zamanının gelmediğini vb. ispatlamaya çalışan altın yöntem teorisi kadar korkutucu ve yaralayıcı değildir. O teorinin en önde duran sözcüsü ve aynı zamanda İkinci Enternasyonal'in en önde gelen otoritesi olan Kautsky, olgunlaşmış bir hipokrat ve Marksizmi fahişeliğe dökme sanatında yetkin bir usta olduğunu göstermiştir. Milyonluk üye gücü olan Alman partisinin tüm dürüst, sınıf bilinçli ve devrimci üyeleri, Südekum ve Scheidemannların bunca hararetle savundukları bu tip "otoriteye" tiksinti içinde sırt çevirdiler.

Eski liderlerinin onda dokuzu burjuvazinin yanına geçmiş olan proleter yığınlar bir şövenizm seli, sıkıyönetim basıncı ve savaş sansürü altında darmadağın ve çaresiz kaldılar. Fakat savaşın yarattığı, genişleyen ve gelişen nesnel devrimci durum kaçınılmaz olarak devrimci duygular yayıyor. En seçme ve en sınıf bilinçli proleterleri çelikleştiriyor ve aydınlatıyor. Yığınların psikolojisinde ani bir değişme yalnızca olanaklı olmayıp giderek de olasılık haline geliyor. Rusya'da 1905 başlarında "Gaponlukla" (gizli polis emrinde çalışan ve masum işçileri Sarayın önünde katliama götüren Gapon'un yarattığı durum - *İ.S.*) bağlı olarak yaşanan değişime benzer bir değişme. Birkaç ay ve bazan birkaç hafta içinde geri proleter yığınardan, proletaryanın devrimci öncü kolunun ardına dizilen milyonluk ordu çıkmıştı. *Bu* savaşın hemen ardından, ya da bu savaş sırasında güçlü bir devrimci hareket doğup doğmayacağına vb. bilemeyiz. Ama ne olursa olsun, *yalnızca* bu doğrultuda bir çalışma sosyalist çalışma adına la-yıktır. Belgiler arasında iç savaş belgisi bu çalışmayı özetler ve yönlendirir ve proletaryanın kendi hükümeti ve kendi burjuvazisine karşı devrimci savaşına katkıda bulunmak isteyenleri toparlayıp güçlendirmeye yarar.

Rusya'da devrimci Sosyal-Demokrat unsurların küçük-burjuva oportünist unsurlardan tamamen kopmasını işçi sınıfı hareketinin tüm tarihi hazırlamıştır. Bu tarihi bir kenara atarlar, hafız gibi habire "hizipçiliğe" karşı konuşarak kendilerini Rusya'da, oportünizmin türlü çeşidine karşı yıllarca savaşta gelişmiş olan proleter partinin oluşumunun gerçek sürecini anlamaktan aciz bırakanlar, o harekete en büyük kötülüğü yapıyorlar. Savaş tutuşmuş olan tüm "Büyük" Güçler arasında yalnızca Rusya yakın geçmişte bir devrim deneyi geçirmiştir. Proletaryanın yine de sonuç belirleyici bir rol oynadığı bu devrimin burjuva içeriği, işçi sınıfı hareketinde burjuva ve proleter akım olarak bölünmeyi getirmekten başka birşey yapamazdı. Rusya'da Sosyal-Demokrasinin (1883-94 arasında olduğu gibi yalnızca bir ideolojik akım olarak değil) yığınsal işçi sınıfı hareketiyle bağlı bir örgüt olarak varolduğu aşağı yukarı yirmi yıllık dönemde (1894-1914) proleter-devrimci akımlarla küçük-burjuva, oportünist akımlar arasında savaşım yürüdü. 1894-1902 döneminin Ekonomizmi şüphesiz bu ikinci türden bir akımdı. Bunun bir sürü fikri ve ideolojik yönü (Marksizmin "Struvist" çarpıtması, oportünizme kılıf bulmak için "yığınları" ağzından düşürmeme ve ötekiler), Kautsky, Cunow, Plehanof vb.'nin kaba

Marksizmiyle çarpıcı bir benzerlik taşıyor. Bugünkü Sosyal-Demokrat nesillere Kautsky'e paralellığı açısından eski *Rabochaya Mysl* ve *Rabocheye Dyelo*'yu (eski Ekonomist gazeteler - *İ.S.*) hatırlatmak çok değerli bir görev olur.

Bundan sonraki dönemde (1903-08) "Menşevizm", hem ideolojik hem de örgütsel olarak Ekonomizmin doğrudan halefiydi. Rus devrimi sırasında, nesnel olarak proletaryanın burjuvaziye bağımlılığı anlamına gelen taktikler izledi ve küçük-burjuva, oportünist akımları dile getirdi. Bunu izleyen dönemde (1908-1914) Menşevik akımın ana kolunun likidasyonculuğu türetmesiyle bu akımın sınıf anlamı o kadar açığa çıktı ki, Menşevizmin has temsilcileri habire *Naşa Zarya* gurubunun siyasetine karşı çıkıyorlardı. İşte bizzat bu gurup - yığınlar arasında son beş altı yıldır sistematik olarak işçi sınıfının devrimci Marksist partisine *karşı* çalışma yürüten tek gurup - 1914-15 savaşında *sosyal-şövenistlik* gösterdi. Üstelik mutlakliyetin hâlâ sürdüğü, burjuva devriminin noktalanmaktan uzak olduğu, nüfusun yüzde kırkçunun, Rus olmayan çoğunluğu ezdiği bir ülkede. Küçük burjuvazinin belli bir kesiminin, özellikle aydınlar ve işçi aristokrasisinin "kendi" ulusunun "Büyük-Güç" ayrıcalığına ortak olduğu "Avrupa" tipi gelişmenin Rusya'da da bir eşi olmazsa olur mu?

İşçi sınıfının ve işçilerin Rusya Sosyal-Demokrat Partisi'nin tüm tarihi onları "enternasyonalci" taktiklere, yani gerçekten devrimci ve tutarlı olarak devrimci taktiklere hazırladı.

Not: Basında Kautsky, Haase ve Bernstein'in birlikte çıkarttıkları bir "bildiri" yeraldığında bu yazının dizgisi yapılmış bulunuyordu. Bunlar yığınların sola kaydığını gördüklerinden şimdi Sol kanatla "barışa" hazırlar - tabii, Südekumlarla "barışı" koruma koşuluyla. Gerçekten *Maedchen für alle!* (Orta mali-*İ.S.*)

* Bağımsız İşçi Partisi, genellikle *tek başına* Britanya Sosyalist Partisi'yle karşılaştırılır. Bu yanlıştır. Örgüt biçimleri değil, özleri dikkate alınmalıdır. Örneğin günlük gazeteleri alalım. İki tane gazete vardır. Biri, *Daily Herald*, Britanya Sosyalist Partisi'nin yayınıdır. Öteki *Daily Citizen*, oportünist blokun yayınıdır. Günlük gazeteler gerçek propaganda, ajitasyon ve örgütlenme işini yapmaktadırlar.

** Tarihsel 4 Ağustos oylamasından (savaş kredileri için-*İ.S.*) önce neler olduğu çok tipiktir. Resmi parti bu olayın üstüne bürokratik ikiyüzlülük örtüsü örtüp, çoğunluk karar verdi ve herkes oybirliğiyle *lehte* oy kullandı demektir. Bu ikiyüzlülük *Die Internationale* dergisinde gerçeği yazan Ströbel tarafından açık edildi. Reichtag'ın Sosyal-Demokrat üyeleri *iki* guruba bölünmüş ve herbiri bir ultimatomla, bölünme anlamı taşıyan şerh düşmüş. Otuz civarında olan oportünistler *her koşulda lehte* oy kullanmayı kararlaştırmışlar. Onbeş civarındaki öteki ve Sol gurup -daha da az kararlılıkla - aleyhte oy kullanmaya karar vermişler. Kararlı bir tavır almayan "Orta" ya da "bataklık" oportünistlerle oy kullanınca Sol ezici bir yenilgiden çekinerek teslim olmuş. Alman Sosyal-Demokratlarının "birliğinden" söz etmek, Solun oportünistlerin ultimatomlarına teslim olmasını örten düpedüz bir ikiyüzlülüktür.